

N₁ bez deliacej mreže? Áno i nie.

Vedľa seba stoja dve takmer rovnaké nové autá. Tá istá značka a typ, rovnaký motor a výbava, na prvý pohľad tá istá karoséria. V čom sa líšia? Predsa v cene pre platiteľa DPH! Prvé z tých dvoch áut je osobné, druhé nákladné. Kým v prípade osobného (kategória M₁), hoci používaného na podnikanie, vrátenie DPH od štátu očakávať nemožno, iné je to, ak sa takmer identické auto pri schválení klasifikuje ako nákladné (kategória N₁). Vtedy sa DPH vracia. Tak to platí v našom daňovom systéme roky, ľudia si na toto pravidlo už zvykli a považujú ho za prirodzené. Koniec koncov, neboli sme jedinou krajinou s podobne nastavenými podmienkami. I keď situácia sa mení a napríklad v Českej republike, v ktorej ešte nedávno platila úprava podobná našej, možno od 1.4.2009 vrátiť DPH i v prípade vozidla kategórie M₁, ak je používané na podnikanie.

Schvaľovanie vozidiel a N₁

Jednou z podmienok na to, aby sa vozidlo mohlo začať používať v premávke, je jeho schválenie. Väčšinou ide o tzv. typové schválenie, ktoré sa vzťahuje na všetky vyrobené vozidlá daného typu. Pôvodne príslušné úrady jednotlivých štátov udeľovali typové schválenia na základe splnenia podmienok podľa národných predpisov. Trend medzinárodnej harmonizácie však neminul ani túto oblasť a namiesto národného typového schválenia sa v členských štátoch únie presadzuje typové schválenie Európskeho spoločenstva (ES). Možnosť udeliť typové schválenie ES sa prostredníctvom legislatívy únie, ktorá je záväzná pre všetky členské štáty, postupne rozširuje na ďalšie a ďalšie kategórie vozidiel. Úmerne, s istým oneskorením daným prechodnými lehotami, sa obmedzuje možnosť udeliť vozidlám týchto kategórií národné typové schválenie. Posledné rozšírenie poľa pôsobnosti typového schválenia ES sa týkalo aj kategórie N₁, teda nákladných automobilov do 3,5 tony najväčšej prípustnej hmotnosti. Jedným z nepriamych dôsledkov bola aj zmena pohľadu na nevyhnutnosť deliacej mreže v takýchto vozidlách.

Národne schválené v SR sú len s mrežou

Donedávna ešte platilo, že ak má vozidlo kategórie N₁ typové schválenie, potom musí ísť jedine o schválenie národné, keďže typové schválenie ES sa naň ešte nevzťahovalo. Medzi technickými podmienkami platnými na Slovensku pre schválenie vozidla tejto kategórie je okrem iného aj vybavenie ochrannou priečkou, ktorá oddelí priestor pre prepravované osoby od nákladného priestoru. Spodná časť priečky, pri vozidlách N₁ odvodených od osobných automobilov väčšinou skrytá za zadnými sedadlami, má byť z plného materiálu. Horná časť nemusí byť nevyhnutne plná, musí však zabrániť prieniku predmetov s rozmermi 50 x 50 mm. Najpraktickejším riešením je známa mreža, ktorá umožňuje výhľad dozadu aj cez vnútorné spätné zrkadlo, čo je inak v prípade bežných dodávkových vozidiel kategórie N₁ skôr výnimkou. Okrem povinnej priečky sa pri nízko umiestnených bočných oknách z nákladného priestoru vyžaduje ich zaslepenie pevným materiálom, ale akceptuje sa aj ochrana mrežami (opäť zabraňujúcimi prieniku predmetov s rozmermi 50 x 50 mm), alebo najmenej nápadný spôsob – prelepenie bezpečnostnou fóliou. V niektorých prípadoch má pri schvaľovaní význam aj vzťah medzi nosnosťou vozidla a počtom miest na sedenie, preto mávajú ľahšie vozidlá kategórie N₁ (napr. Škoda Fabia alebo Octavia Tour) v porovnaní s pôvodným osobným automobilom počet miest obmedzený na štyri.

Typovo schválené ES mrežu mať nemusia

Ochranná priečka v celej výške karosérie, ako bola požadovaná pri slovenskom národnom typovom schválení, už nie je podmienkou pri typovom schválení ES vozidla kategórie N₁. V súčasnosti, keď možno vozidlá kategórie N₁ typovo schvaľovať ako národne, tak aj podľa smernice ES, teda časť vozidiel môže prejsť schválením bez mreže. Závisí to len od rozhodnutia výrobcu vozidla. Zatiaľ majú v ponuke automobily N₁ bez mreže len Škoda a Renault (Dacia). Isto pôjde o konkurenčnú výhodu, lebo verejnosť vníma skôr obmedzenia, ktoré montáž priečky prináša. Za priečku sa k základnej cene zvyčajne pripláca a výrazne obmedzuje variabilitu vnútorného priestoru vozidla. Možnosť prepravovať objemný náklad je paradoxne pri nákladnom automobile menšia, než pri pôvodnom osobnom. I keď, ak má byť takéto vozidlo skutočne používané ako nákladné, potom priečka svoje opodstatnenie má, keďže slúži na ochranu cestujúcich pred pohybovým nepripevneného nákladu pri náraze.

Ostatné prípady N₁

Nie všetky slovenské vozidlá kategórie N₁ majú naše národné typové schválenie alebo typové schválenie ES. Časť vznikla prestavbou jednotlivých osobných automobilov. Pre tie, ak proces schvaľovania prestavby prebehol na Slovensku, platili od roku 1998 ohľadom vybavenia priečkou a ochranou okien alebo pre počet miest na sedenie podobné podmienky, ako pri národnom typovom schválení. Ďalšie vozidlá sa k nám dostali prostredníctvom individuálneho dovozu zo zahraničia. Tie boli pôvodne schválené v iných krajinách, ktoré mohli mať na zaradenie do kategórie N₁ podmienky odlišné od slovenských. Pri dovoze z členských krajín únie a niektorých ďalších krajín sa pôvodné národné schválenia z krajín pôvodu akceptovali. Ak bolo vozidlo dovezené napríklad z Francúzska s priečkou, ktorá nevyplňala celú výšku karosérie, nebolo ju treba pri dovoze nahradiť priečkou plniacou slovenské požiadavky. Vozidlo s uznaným pôvodným francúzskym národným typovým schválením teda môže jazdiť aj bez priečky.

Ako poznať, či mrežu treba

Ak raz bolo vozidlo schválené s mrežou, nemožno ju neskôr demontovať, pretože by tým prišlo ku zmene oproti pôvodnému schválenému vyhotoveniu. Zákon č. 725/2004 Z. z. zakazuje v premávke používať vozidlo, ktoré sa nezhoduje so schváleným typom, alebo na ktorom boli vykonané neoprávnené zásahy. Ak sa zistí, že k takejto úprave vozidla prišlo, môže byť v konečnom dôsledku podľa zákona vyradené z premávky natrvalo. Zistiť, či bolo vozidlo pôvodne schválené s priečkou, napríklad pri vozidle kúpenom v bazáre, ktoré vystriedalo viacero majiteľov, môže byť v niektorých prípadoch komplikované. Istou pomôckou môžu byť údaje v osvedčení o evidencii alebo na výrobnom štítku. Podrobnejšie v pripojenej tabuľke.

Schválenie vozidla	Údaje na štítku a v osvedčení o evidencii	Vybavenie ochrannou priečkou
typové schválenie ES	číslo typového schválenia ES s uvedením smernice 2007/46/ES (obr. 1) na výrobnom štítku a v osvedčení o evidencii v rubrike 10 K	musí mať, ak s ňou bolo schválené, nemusí mať, ak s ňou schválené nebolo (zatiaľ niektoré modely Škoda, Renault a Dacia)
národné typové schválenie udelené v SR	číslo slovenského typového schválenia na výrobnom štítku, začína označením „27MD“ (obr. 2)	musí mať, mohlo byť schválené len s ňou (okrem schválení do roku 1998)
národné schválenie udelené v inom štáte, uznané pri dovoze do SR	číslo typového schválenia daného štátu na výrobnom štítku, niekedy však môže chýbať	musí mať, ak s ňou bolo v krajine pôvodu schválené, nemusí mať, ak s ňou schválené nebolo
schválenie prestavby jednotlivého vozidla z kategórie M ₁ na N ₁ v SR	schválené po 1.3.2005 majú doplnkový štítok s uvedením schvaľovacej značky prestavby, na starších vozidlách je spravidla len pôvodný výrobný štítok, často s číslom typového schválenia ES pôvodného osobného automobilu (obr. 3)	musí mať, mohlo byť schválené len s ňou (okrem schválení do roku 1998)

TESTEK, s.r.o.
poverená technická služba technickej kontroly vozidiel

(text bol zverejnený ako článok v časopise Doprava a logistika, ktorý vychádza ako príloha Hospodárskych novín)

rozišiovacie číslo členskej krajiny (môže byť rôzne, bez ohľadu naň platí schválenie vo všetkých členských krajinách)

poradové číslo typového schválenia

e2*2007/46*0001*00

Číslo poslednej meniacej a dopĺňajúcej smernice, podľa ktorej sa udeľuje typové schválenie ES, platnej v deň schválenia vozidla. Možnosť udeľovať typové schválenie ES aj vozidlám kategórie N1 zaviedla práve smernica 2007/46/ES, podľa starších bolo možné schvaľovať len vozidlá kategórie M1.

označenie prípadného rozšírenia typového schválenia (v niektorých prípadoch sa neuvádza)

Obr. 1.: Číslo typového schválenia ES podľa smernice 2007/46/ES. Vozidlá kategórie N₁ môžu byť podľa nej schválené aj bez ochrannnej priechky.

Obr. 2.: Výrobný štítok Hondy CR-V kategórie N₁ so slovenským národným typovým schválením. „27MD R-00985-00/001“ je číslo schválenia.

Obr. 3.: Výrobný štítok Opla Frontera kategórie N₁ síce obsahuje číslo typového schválenia ES (e11*97/27*0097), ale podľa staršej smernice 97/27/ES. Ide o výrobný štítok pôvodného osobného automobilu, ktorý na vozidle ostal i po prestavbe. Typové schválenie ES je preto v tomto prípade neaktuálne.

Obr. 4.: Ochranná priečka na Škode Fabia Combi.